

Toto rozhodnutí nabylo právní moci
dnem 18.03.2020
Nejvyšší správní soud
v Brně dne 18.03.2020

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda a ve věcech politických stran a politických hnutí složeném z předsedy senátu Tomáše Langáška, soudkyně Michaele Bejčkové a soudců Josefa Baxy, Radana Malíka, Petra Mikeše, Pavla Molka a Ivo Pospíšila v právní věci navrhovatele: **Přípravný výbor pro konání místního referenda v Litoměřicích**, zastoupeného JUDr. Milošem Tuháčkem, advokátem, sídlem Převrátilská 330, Tábor, proti odpůrci: **město Litoměřice**, sídlem Mírové náměstí 15/7, Litoměřice, zastoupenému JUDr. Mariannou Svobodovou, advokátkou, sídlem Václavská 12, Praha 2, o návrhu na vyhlášení místního referenda ze dne 1. října 2019, v řízení o kasační stížnosti odpůrce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 11. listopadu 2019, čj. 40 A 11/2019-41,

t a k t o :

- I.** Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 11. listopadu 2019, č. j. 40 A 11/2019-41, **s e r u š í .**
- II.** Návrh na vyhlášení místního referenda ze dne 1. října 2019 **s e o d m í t á .**
- III.** Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.
- IV.** Navrhovatel **s e v r a c í** soudní poplatek ve výši 2 000 Kč, který mu bude vyplacen ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku do rukou jeho zástupce JUDr. Miloše Tuháčka, advokáta.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Navrhovatel podal dne 2. srpna 2019 návrh na konání místního referenda ve věci nemocnice v Litoměřicích a žádal, aby referendum proběhlo současně s volbami do zastupitelstva kraje v roce 2020. Cílem referenda bylo přimět orgány města Litoměřic „*zastavit jakoukoli formu převodu vlastnictví či provozování nemocnice na jakýkoli soukromoprávní subjekt a zachovat nemovitosti i provozní majetek společnosti Nemocnice Litoměřice, a. s., výhradně ve vlastnictví veřejnoprávního subjektu*“. Zastupitelstvo však dne 12. září 2019 rozhodlo, že místní referendum o otázce formulované navrhovatelem nevyhlásí [§ 13 odst. 1 písm. b) zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu], a naopak vyhlásilo místní referendum z vlastního rozhodnutí, a to již na den 8. listopadu 2019. Původně navrženou otázku přitom jen mírně formulačně pozměnilo.

[2] Navrhovatel v reakci na to podal dne 1. října 2019 u krajského soudu návrh na vyhlášení místního referenda. Jednak měl za to, že jím formulovaná otázka byla jednoznačná, jednak tvrdil,

že termín zvolený zastupitelstvem mimo termín jakýchkoli voleb povede ke zmaření účelu místního referenda, které bude téměř s jistotou neplatné pro nedostatečnou účast oprávněných osob.

[3] Krajský soud usnesením ze dne 11. listopadu 2019 vyhlásil místní referendum tak, jak to navrhovatel žádal – tedy o otázce původně navržené a v termínu současném s nejbližšími volbami, nejpozději však s volbami do zastupitelstev kraje v roce 2020. Soud zdůraznil, že důvodem nepřipustnosti konání místního referenda o navrhovatelově otázce nemůže být vyhlášení referenda o tomtéž z rozhodnutí zastupitelstva podle § 7 písm. h) zákona o místním referendu (navrhovatel totiž učinil svůj návrh předtím, než zastupitelstvo rozhodlo o konání „vlastního“ referenda; kromě toho zastupitelstvo jinak formulovalo otázku a především stanovilo jiný termín konání). Soud tak nemohl přihlídnout k výsledkům referenda konaného dne 8. listopadu 2019 a nezbylo mu než vyhlásit referendum v souladu s návrhem.

[4] Proti usnesení krajského soudu podal odpůrce (stěžovatel) kasační stížnost pro nesprávné posouzení právní otázky. Zdůraznil, že svým postupem fakticky vyhověl navrhovateli. Referenda konaného dne 8. listopadu 2019 se zúčastnilo 52,31 % oprávněných osob a pro odpověď „ano“ (tedy odpověď v navrhovatelově zájmu) hlasovalo 95,87 % hlasujících, jde tedy o referendum platné a závazné. Výklad krajského soudu je podle stěžovatele formalistický a povede jen ke zbytečnému konání druhého referenda o tomtéž. Napadené usnesení by tedy mělo být zrušeno, aby pak navrhovatel mohl vzít svůj návrh zpět.

[5] Navrhovatel se stěžovatelovou argumentací nesouhlasil. Zastupitelstvo podle něj vyhlásilo vlastní referendum mimo termín voleb s cílem zmařit jeho účel; to, že referendum nakonec bylo platné, je zejména výsledkem navrhovatelova aktivizačního úsilí. Přesto má navrhovatel shodně se stěžovatelem za to, že by usnesení krajského soudu mělo být zrušeno, protože účel referenda původně navrhovaného na rok 2020 byl naplněn platným a závazným rozhodnutím občanů v referendu dne 8. listopadu 2019.

[6] Nejvyšší správní soud uvážil o věci takto:

[7] Navrhovatel se obrátil na zastupitelstvo se svým návrhem na vyhlášení místního referenda v době, kdy sám stěžovatel místní referendum neplánoval. Návrh u soudu podal navrhovatel až poté, co zastupitelstvo rozhodlo o konání „vlastního“ referenda v den 8. listopadu 2019, a to kvůli tomu, že považoval za nevhodné konat referendum bez souběhu s volbami. Krajský soud rozhodl o návrhu až dne 11. listopadu 2019, tj. v době, kdy už byly vyhlášeny výsledky hlasování v místním referendu.

[8] Nelze souhlasit se stěžovatelem v tom, že krajský soud postupoval formalisticky. Krajský soud byl při rozhodování vázán petitem návrhu, jehož důvodnost posuzoval na základě uplatněných námitek. Jeho úkolem nebylo zkoumat, zda mezitím navrhovatel fakticky (v důsledku souběhu příznivých okolností) nedosáhl svého i bez soudního rozhodnutí. Současně byl soud povinen rozhodnout v krátké 30denní lhůtě; tu o něco překročil. Navrhovatel však nedal soudu před rozhodnutím o návrhu najevo, že by se jeho procesní postoj v průběhu řízení nějak změnil. I to je pochopitelné, protože do deseti dnů po vyhlášení výsledků hlasování bylo možné podat návrh na vyslovení neplatnosti hlasování nebo neplatnosti rozhodnutí v místním referendu. Pro navrhovatele tedy mohlo být riskantní předčasně „skládat zbraně“, protože faktický úspěch jím zastávaného postoje v místním referendu konaném dne 8. listopadu 2019 nemusel být ještě úspěchem konečným.

pokračování

[9] Je však třeba položit si otázku, co je smyslem soudní ochrany ve věcech místního referenda. Soud poskytuje v řízení podle § 91a s. ř. s. ochranu politickému právu občanů přímo se podílet na správě věcí veřejných (čl. 21 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Cílem této soudní kontroly je zajistit, aby při splnění všech zákonných podmínek bylo vyhlášeno místní referendum (srov. usnesení NSS ze dne 22. 1. 2015, čj. Ars 7/2014-126, č. 3477/2016 Sb. NSS). Tohoto výsledku zde bylo dosaženo. Místní referendum bylo vyhlášeno – i když nikoli na návrh navrhovatele, nýbrž z vlastního rozhodnutí stěžovatele; s mírně přeformulovanou otázkou; a v jiném termínu. Tyto okolnosti se však staly podružnými, jakmile se ukázalo, že místní referendum je platné a závazné a splnilo právě ten cíl, o nějž navrhovatel usiloval.

[10] Ačkoli tedy krajský soud nepochybil, při zpětném pohledu se ukazuje, že vyhovění navrhovatelovu návrhu (tedy vyhlášení místního referenda o jím formulované otázce) nemůže obstát. Další referendum o téže otázce by bylo zbytečné a znamenalo by pouze neúčelné vynakládání veřejných prostředků – konečně sám navrhovatel ve svém vyjádření ke kasační stížnosti vyjadřuje stejný postoj.

[11] Jelikož Nejvyšší správní soud má ve věcech referenda částečně postavení apelačního soudu a může brát v úvahu i skutkový vývoj navazující na přezkoumávané rozhodnutí krajského soudu, považuje za jediné rozumné řešení – k němuž jej ostatně vyzývají obě strany – zrušení usnesení krajského soudu. Nejvyšší správní soud současně pokládá za užitečné, aby odklidil i samotný návrh na vyhlášení místního referenda, protože vrácení věci krajskému soudu a další řízení před ním by nemělo žádný smysl. Navrhovatel dosáhl v otázce převodu litoměřické nemocnice svého (i když jinou cestou, než zamýšlel), a tím odpadla základní podmínka řízení – potřeba ochrany práv. Formálně vzato tu tato podmínka nebyla již před vydáním usnesení krajského soudu (v důsledku konání platného a závazného referenda dne 8. listopadu 2019), spolehlivě to však lze vyslovit až nyní s časovým odstupem.

[12] Nejvyšší správní soud proto napadené usnesení krajského soudu zrušil a současně odmítl návrh na vyhlášení místního referenda (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení rozhodl na základě § 93 odst. 4 s. ř. s., podle kterého ve věcech místního referenda nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

[13] Jelikož byl původní návrh odmítnut, vrací se navrhovateli soudní poplatek, který zaplatil krajskému soudu (§ 10 odst. 3 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích; k jeho výkladu v situacích podobných projednávané věci srov. rozsudky NSS ze dne 8. 10. 2014, č. j. Ars 5/2014-28, bod 35, a ze dne 23. 4. 2019, čj. Ars 6/2018-28). Navrhovatel zaplatil za návrh soudní poplatek ve výši 2 000 Kč, který mu bude vrácen z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě podle § 10a zákona o soudních poplatcích.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. března 2020

JUDr. Tomáš Langášek v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Jakub Otevřel, DiS.